

'Wie nu trouwt, doet dat een

Het aantal mensen dat in Nederland voor de wet trouwt, neemt steeds verder af. Dat meldt het CBS op basis van voorlopige cijfers over 2017. Vooral de twintigers en dertigers trouwen in verhouding steeds minder. Het aantal geregistreerde partnerschappen stijgt wel.

Esther Raaijmakers

"Als we naar de lange termijn kijken, dan zien we al tientallen jaren dalende aantallen. Het topniveau was begin jaren zeventig, met ruim 120.000 huwelijkssluitingen. Nu zijn het net nog geen 65.000 huwelijken, dus dat is bijna een halvering", vertelt Jan Latten. Hij is hoogleraar sociale demografie aan de Universiteit van Amsterdam en hoofdemograaf bij het Centraal Bureau voor de Statistiek.

"In de jaren zeventig had je natuurlijk de babyboomgeneratie die in de trouwleeftijd terecht kwam. In die tijd was trouwen het toegangsbewijs om een leven als koppel te leiden en om bijvoorbeeld kinderen te krijgen. Eerst waren ze getrouwd en dan volgde de rest. In de loop van de jaren zeventig zie je dat er wat gaat veranderen. Ik denk dat het ook kwam door de introductie van de pil. Dat leidde ertoe dat er geen kinderen kwamen als je ongetrouwd ging samenwonen. De studenten in die tijd probeerden nog wel de schande van het ongetrouwd moederschap te vermijden. Langzaam zie je dat het ongehuwd samenwonen zich gaat verspreiden onder andere lagen van de bevolking. Dat heeft dertig á veertig jaar geduurd en nu zie je dat samenwonen het normale gedrag is geworden."

Een nieuwe trend

Toch kun je niet stellen dat het aantal mensen dat trouwt een minderheid is, zegt Latten. "Bij het eerste kind zien we dat de meerderheid van de stellen ongetrouwd is, maar na de geboorte van het eerste kind denken sommigen: 'Dan gaan we nu trouwen.' Je ziet een kleinere groep die ook hierna ongehuwd blijft. Die trouwen eventueel als ze een tweede kind hebben gekregen. Een nog kleinere groep trouwt als het gezin compleet is. Dan hebben ze al twee á drie kinderen die opgroeien en dan willen ze vieren dat ze nog steeds bij elkaar zijn. Dat is wel mijn duiding, hè", onderstreept de sociaal-demograaf. "Het is een nieuwe trend die we signaleren bij een kleine groep. En uiteindelijk is er ook een groep die helemaal nooit trouwt."

Later getrouwd

Het verhaal van de 49-jarige Constance en de 54-jarige Marcel sluit goed aan bij de ontwikkelingen die het CBS beschrijft. "Wij ontmoetten elkaar op latere leeftijd en hadden allebei relaties gehad die uitgingen op een cruciale leeftijd waarop je normaal gezien zou trouwen", vertelt Constance. "Ik had altijd wel het idee om te gaan trouwen, maar je weet van tevoren nooit hoe het leven loopt."

Het stel kreeg eerst twee kinderen en trouwde ongeveer een halfjaar geleden in de kerk. "Ik ben katholiek gedoopt en opgevoed, maar het geloof is ook een hele tijd op de achtergrond geweest. Ik kan je nu zeggen: 'Ik ben gelovig'", zegt ze bijna trots. "Ik ontmoette een man die dat ook is en daardoor werd het ook extra aangewakkerd omdat je elkaar daarin vindt."

Toen Constance zwanger was van haar tweede, vroeg haar man haar ten huwelijk in Italië. "Toen heb ik gezegd: 'Ja, maar niet op dit moment, want ik ben zwanger en ik wil hier nu de aandacht aan geven.' Ik denk

ook dat het goed is dat we dat zo hebben gedaan. En als je kijkt wat voor voorbereidingen er gemoeid zijn met een huwelijk... Daarna zijn we eigenlijk met zijn vieren getrouwd."

Opkomst geregistreerd partnerschap

Lange tijd was een van de belangrijkste redenen om te trouwen het regelen van het vaderschap. "Als je niet getrouwd was, dan moest de vader het kind erkennen", zegt Jan Latten. "Dat vraagt bepaalde handelingen en daarom besloten sommige stellen dan toch maar te trouwen. Sinds 2014 heeft de overheid het geregistreerd partnerschap meer gelijk getrokken met het huwelijk. Dit betekent dat kinderen die binnen een partnerschapsregistratie geboren worden, automatisch erkend zijn.

In de cijfers zien we nu dat het geregistreerd partnerschap de snelle stijger is. In 2017 sloten bijna 18.000 paren een geregistreerd partnerschap, ruim tweeduizend meer dan in 2016. Ik vermoed dat ook minder mensen voor trouwen kiezen, omdat het geregistreerd partnerschap bestaat. Dat heeft er misschien toch mee te maken dat sommige mensen niet kiezen voor de symboliek van het trouwen, maar dat ze het zakelijker willen regelen."

Huwelijksvoorbereiding

Priester Robert van Aken denkt dat er ook iets anders aan de hand is. Hij doet de huwelijksvoorbereiding in de pastorale eenheid Heilige Maria & Heilige Johannes in Den Bosch. "Als je het mij vraagt, speelt ook de hele instabiliteit van de cultuur mee. Mensen vragen zich af in hoeverre je nog trouw kunt zijn en in hoeverre je die belofte kunt doen. Dat zit typisch in deze cultuur. Deze manier van denken sijpelt ook door in de Kerk. Je ziet de pijn van de maatschappij niet alleen terug bij de wijdingskandidaten voor het priesterschap, maar ook bij degenen die gaan huwen of al gehuwd zijn.

Ook speelt mee dat de man zich in een crisis bevindt, als ik het zo mag noemen. De man herkent zichzelf niet meer en weet ook niet meer wat voor verantwoordelijkheid hij in deze maatschappij moet nemen. Hierdoor vindt hij het heel moeilijk om keuzes te maken. Dat speelt mee bij zowel de roepingen voor het priesterschap als bij het huwelijk."

Merkt u bij de huwelijksvoorbereiding dat mensen er langer over doen om de keuze voor het huwelijk te maken, omdat er zaken zijn waar ze tegenaan lopen?

"Nee", antwoordt hij beslist, "omdat de mensen die

stuk bewuster'

Foto: Gianni Scognamiglio

ik begeleid vanuit gelovig perspectief al sneller met elkaar trouwen. Zij weten: ons geloof vormt de basis. De een weet van de ander: ik kan jou voor een groot deel doorgronden, althans als ik weet wat jij denkt. Hoe zwakker je geloof is, hoe lastiger het is om de ander te doorgronden. Als je een levendige relatie met Christus hebt, dan merk je dat jouw hele engagement naar de andere persoon anders is. En eigenlijk ook een stuk dieper en waarachtiger. Dit blijkt ook uit onderzoek. Bij mensen die heden te dage bewust voor een katholiek huwelijk kiezen, liggen de scheidingspercentages lager.

Een van de dingen die vaak wordt onderbelicht is de communicatie. Als je veel communiceert, merk je ook dat het huwelijk minder snel stuk loopt, omdat alles bespreekbaar is. De andere kant van het verhaal is het samen bidden als koppel. Je bent het puurst als je je zwakheden en twijfels hardop voor elkaar uitspreekt in het gebed tot God. Hoe meer je laat zien dat je puur bent, hoe hechter zo'n relatie wordt.

Je merkt wel dat de geloofsbeleving sterk te maken heeft met de keuze die mensen voor elkaar maken. In de Kerk is wel zichtbaar dat er minder huwelijken zijn. Maar degenen die trouwen maken de keuze vaak een stuk bewuster dan vroeger." +

Samenwonen als relatietest

Vandaag de dag strandt bijna 40 procent van de huwelijken. Maar hoe zit dat eigenlijk met samenwoners? Jan Latten van het CBS: "Dat percentage wordt op het dubbele geschat. Je moet niet vergeten dat de samenwoners vaak de jongeren zijn. Voor de twintigers is dat samenwonen ook nog een *trial-and-error* (een manier om iets te leren) en dan zijn er nog geen kinderen. Dan gaat men wat makkelijker uit elkaar. Je hoeft maar om je heen te kijken", zegt hij. Bijvoorbeeld: 'Ik had een relatie. Hoe lang was dat? Drie maanden, toen was het over'. "Op die manier moet je gaan denken als je die mensen mee telt, want ze hebben wel samengewoond. Dan kom je op hoge aantallen. Het is nog de keuzestress-fase, zullen we het even zo noemen?" (ER)

Van Geest

Zeker sinds de gelijknamige televisieserie zijn 'de Borgia's' bekend bij een groter publiek. Oorspronkelijk stamde de familie uit Spanje. Maar toen kardinaal Alonso de Borgia in 1455 tot paus Calixtus III werd gekozen, verplaatsten de meeste Borgia's zich naar Rome. Daar wisten zij

dankzij de in de Renaissance gebruikelijk nepotistische praktijken van oom paus vele invloedrijke ambten en daarmee veel rijkdom te verwerven. Die rijkdom – nodig voor het omkopen van een aantal kardinalen – was weer nuttig en nodig voor kardinaal Rodrigo de Borgia om het pausschap te verwerven tijdens het conclaaf na de dood van paus Innocentius VIII (1492). Hij noemde zich Alexander, niet naar een heilige, maar naar Alexander de Grote, om toch vooral zijn machtspretenties te benadrukken. Eén van zijn eerste daden als paus had betrekking op de verdeling van het recent ontdekte Amerika. Met *Inter Caetera* verdeelde Alexander VI het gebied tussen Portugal en Spanje. Daar werd hij zelf ook niet slechter van. Het eerste goud uit Amerika liet hij in het cassetteplafond van de Santa Maria Maggiore verwerken.

Zijn ceremoniaris en kroniekschrijver Jacob Burckhard laat doorschemeren dat niet zozeer de liederlijkheid van de paus, met zijn hang naar orgiën en bacchanalen, de kerkelijke hiërarchie ontdeed van iedere geloofwaardigheid. Het was veel eerder zijn ongebreidelde zucht naar macht en geld. Hoewel kerkhistorici erkennen dat Alexander de evangelische weg volledig kwijt was, zijn zij toch geneigd genuanceerder over zijn handel en wandel te denken door hem in het licht van zijn verwaten voorgangers te duiden. Maar dit neemt niet weg dat hij nog steeds te boek staat als de paus die de Kerk aan de rand van de afgrond bracht. Zijn graf in Rome is dan ook zo goed als onvindbaar en niet voor niets werd een afbeelding van zijn wapen uit de Engelenburcht gekapt.

Nu zou je denken dat de curialen in het Vaticaan zo'n paus het liefst in de vergetelheid willen houden. Maar dat blijkt niet helemaal waar. Op bezoek in het pauselijk geheim archief ontdekte ik onlangs dat daar in een vitrine het document ligt waarmee paus Johannes XXIII in 1962 Vaticanum II opende. Maar in een andere vitrine liggen twee brieven die aan het pontificaat van Alexander VI herinneren; een van Lucrezia Borgia, zijn dochter, in 1494 aan hem geschreven, de andere van Giulia Farnese, een van zijn belangrijkste minnaressen. Giulia's handschrift is fijn, regelmatig en zeer verzorgd, maar ook een beetje grillig. Lucrezia's handschrift daarentegen is plomp, kinderlijk en simpel. Als handschriften karakters of ook de vaardigheid in de minnekunst verraden, dan moet Lucrezia een eenvoudig wezen en een behoorlijk beroerde minnares zijn geweest. Maar een causaal verband tussen karakter en vaardigheden enerzijds en handschrift anderzijds is nog niet bewezen. Mogelijk brengt interdisciplinair onderzoek van kerkhistorici en psychologen hierin inzicht. Voor het bronnenmateriaal schamen de beambten van het pauselijk geheim archief zich in elk geval niet; het ligt meer dan toegankelijk te zijn!

Paul van Geest

